

KUNGL. SKOLÖVERSTYRELSEN

30.11.1963

Dnr 5363/63 U

Postadress: Fack, Stockholm 8

Telefon lokal 22 24 00
riks 08/22 24 20

Undervisningsrådet E. Aspelin

LIV > RIVA

Abiturienterna vid
Högre allmänna läroverket
NYKÖPING

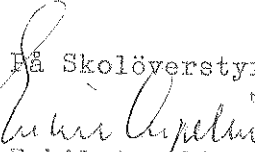
Studentskrivningen i engelska höstterminen 1963

./.

Med anledning av en av Eder hos Kungl. Skolöverstyrelsen gjord framställning, att årets studentprov i engelska måtte få skrivas om, överlämnas en avskrift av en skrivelse från skolöverstyrelsen till statsrådet och chefen för Kungl. Ecklesiastikdepartementet angående studentskrivningen i engelska november 1963 för kännedom.

Eder framställning föranleder ingen överstyrelsens ytterligare åtgärd.

På Skolöverstyrelsens vägnar

Eskil Aspelin

/Birgitta Malmgren

KUNGL. SKOLÖVERSTYRELSEN
Fack
STOCKHOLM 8

Avskrift
12.11.1963

Dnr 5315/63 U 1(5)
Dnr 5362/63 U
Dnr 5389/63 U

Undervisningsrådet E. Aspelin

Herr Statsrådet och Chefen för
Kungl. Ecklesiastikdepartementet

L IV > R IV a

Angående studentskrivningen i engelska november 1963
respektive augusti 1963

. / 3

Med anledning av härmed återgående remisser får skolöverstyrelsen anföra följande.

Studentexamensskrivningarna i moderna språk hade tidigare en väsentligt större betydelse för varje enskild elev än nu, och resultatet på den enstaka skrivningen var mer avgörande för slutbetyget i ämnet, inte sällan också för utgången av hela examen. Deras betydelse kom bl.a. till uttryck i att resultatet av examensskrivningarna redovisades på studentbetyget.

Erfarenheten visade emellertid, att för stor vikt däri- genom tillmättes skrivningsfärdigheten på bekostnad av ämnets muntliga, litterära och kulturella moment. De rigorösa skrivningarna kom sålunda att hindra en önskvärd pedagogisk utveckling i fråga om undervisningen i moderna språk.

I syfte att positivt påverka språkundervisningen har examensskrivningarna i moderna språk därför under det senaste årtiondet givits en annan funktion än tidigare. Som led i dessa strävanden har dels examensbestämmelserna ändrats, dels vissa prov börjat förläggas till en annan termin än examensterminen, dels och framförallt ett nytt tillvägagångssätt börjat tillämpas vid utfärdandet av anvisningar för rättning och bedömning av proven.

I överensstämmelse härmed är provens viktigaste uppgift numera inte att i första hand ge besked om den enskilde elevens kunskaper utan att vad skrivningsfärdigheten beträffar ge vederbörande lärare en uppfattning om standarden i hans avdelning jämförd med genomsnittsstandarderna i övriga abiturientavdelningar i riket. Vad däremot bedömningen i studentexamen av den enskilde elevens prestation beträffar, bör enligt av skolöverstyrelsen utfärdade anvisningar "betygen i s.k. skrivämnen - bortsett från svensk skrivning - grundas på såväl skriftliga som muntliga prestationer. Därvid får man ej övervärdera de förra. Detta gäller i synnerhet betygsättningen i moderna språk." Skrivningsbetygen utsättes numera ej heller på studentbetyget.

De skriftliga provens standardiserande effekt framgår av följande beskrivning. Blir resultatet som helhet av en examensskrivning i en avdelning påfallande mycket bättre än avdelningens tidigare prestationer och anledning icke finnes att misstänka, att detta beror på tillfälliga och exceptionella förhållanden, visar detta, att avdelningens föregående skrivningar har varit för svåra eller har blivit för strängt bedömda. Om däremot klassens resultat av examensskrivningen ligger markerat under betygen på tidigare skrivningar, har dessa av olika anledningar givit en för gynnsam bild av denna speciella del av språkfärdigheten i avdelningen. I förra fallet måste en justering uppåt och i det senare en justering nedåt av betygsnivån för avdelningen övervägas. Den inbördes rangordningen mellan eleverna i avdelningen skall däremot normalt inte ändras.

Den omkastning i rangordningen mellan avdelningens olika elever, som trots allt kan komma i fråga, skall följaktligen icke baseras enbart på utgången av en examensskrivning, som utgör en otillräcklig grund för betygsättningen, utan på elevens samlade prestationer i ämnet. Med hänsyn till att skrivningen, i likhet med andra prov, har en mot slutet av studietiden arbetspådrivande effekt, kan det i och för sig vara förståeligt, att eleverna frestas övervärdera just det skriftliga examensprovets betydelse. Så vitt överstyrelsen kunnat finna, följer dock lärarna betygsanvisningarna efter bästa förmåga.

Vid det skriftliga examensprovet i engelska får eleverna välja mellan tre olika uppgifter, uppsatsskrivning, ett kombinerat prov och ett flerdelat prov. Det övervägande flertalet elever brukar välja det kombinerade provet. Höstterminen 1962 skrevs det engelska examensprovet av 15 609 elever.

14 979 valda kombinerat prov, 89 flerdelat prov och 541 uppsats. Det kombinerade provet består av två delar. Den första delen, versionen, utgöres av en engelsk text, som skall översättas till svenska. Den senare delen, temat, utgöres av en svensk text, som skall översättas till engelska. Hjälpmedel är icke medgivna. Den senare delen är den för eleverna svåraste, medan däremot antalet fel som begås i versionen som regel är betydligt färre än i temadelen. För flertalet elever påverkar därför versionen skrivningsresultatet i långt mindre grad än vad temat gör.

Förslag till skriftliga examensuppgifter skall enligt censorsinstruktionen inlämnas av vederbörande censorer. I det aktuella fallet hade överstyrelsen på så sätt erhållit nära 30 (29) förslag till examensskrivning i engelska. Bland de sålunda ingivna förslagen utvalde överstyrelsens ämneskonsulent ett. Jämte två erfarna språklärare, representanter för Riksföreningen för lärarna i moderna språk, granskade och bearbetade han därefter på vanligt sätt detta förslag, innan det fastställdes som examensskrivning.

Det skriftliga prov i engelska, som gavs den 4 november i år, byggde på en novell av författaren A. Huxley. Det har nu visat sig, att versionsdelen (den engelska delen) av detta till två tredjedelar ingick som tema (den svenska delen) i en stil utgiven som nummer 2 i en för gymnasiets näst högsta årskurs avsedd serie engelska stilar från Hermods korrespondensinstitut i Malmö. Återstoden av versionsdelen av studentstilen överensstämde delvis med ett parti av Hermodsbrevets version. I en år 1946 utgiven textbok (bredvidläsningsbok), English Texts for Higher Forms, finnes utdrag ur samma novell som den vilken legat till grund för novemberstilen. Utdragen i nämnda textbok omfattar dock i huvudsak andra partier än de som Hermodsbrevet bygger på.

När det gäller att överblicka vilka följder sammanträffandet kan ha för bedömningen av abiturienternas kunskaper i engelska måste man förutom vad ovan sagts om examensskrivningarnas allmänna betydelse beakta dels antalet abiturienter som kan ha känt till Hermodsstilen, dels versionens betydelse för helhetsresultatet på en skrivning.

Antalet abiturienter, som kommit i kontakt med Hermodsstilen kan icke exakt angivas. En skattning utförd med stöd av vissa uppgifter från Hermods ger emellertid vid handen att 2 eller högst 3 procent, dvs. högst 350-550 av de mer än 18 000 abiturienterna genom Hermodskursen kan ha tagit del av den aktuella stilen. Möjligheten att några elever därutöver på annat sätt kan ha kommit i kontakt med motsvarande text före skrivningen kan visserligen inte uteslutas, men antalet av dessa måste under alla förhållanden vara ringa.

Som redan nämnts är versionsdelen i studentprovet regelmässigt inte särskilt svår i relation till temat. Det antal felpoäng eleverna kan ådraga sig på den engelska delen av provet, blir därför lågt, skattningsvis icke över en fjärde-

del av det totala antalet felpoäng.

Betygskalan för det nu aktuella provet skall på det sätt som numera alltid sker grundas på s.k. efternormalisering, dvs. på statistik från ett omfattande elevmaterial från hela landet. Det insamlade materialet, som denna gång omfattar omkring 3 000 stilar från ett 40-tal gymnasier, genomgås och bearbetas av särskilt tillkallade experter. Överstyrelsen vill här understryka, att den kännedom, som ett begränsat antal elever fått, avser den i detta sammanhang minst viktiga delen av provet. Denna kännedom bedömes av överstyrelsen kunna få endast obetydlig inverkan på betygskalan för provet i dess helhet. Då därtill kommer, att dels det skriftliga studentprovet inte skall ha större betydelse än övriga skriftliga prov under året, dels skrivningsmomentet ha mindre betydelse än de muntliga färdigheterna, måste det bedömas som osannolikt, att det inträffade missödet kan ha någon inverkan på den enskilde elevens slutbetyg i engelska. För att emellertid undanröja varje möjlighet till inverkan avser överstyrelsen slutligen att vid uppgörande av bedömningsnormerna ta hänsyn till det inträffade på så sätt att temat (den svenska delen), som sålunda inte i förväg funnits tillgängligt för någon abiturient, får ett helt dominerande inflytande på betygskalan.

I anslutning till det inträffade har från flera håll, bl.a. i de i bilagda remisser ingående sex skrivelserna till Eder från abiturientklasser, framförts krav på att den nyss utförda skrivningen skall ogiltigförklaras och ny skrivning påbjudas. Överstyrelsen vill härmed anföra följande

Studentprovet i engelska har förlagts till november månad av två skäl, dels därför att ett utspridande av examensproven utgör en lättnad i trycket på eleverna, dels därför att den skriftliga delen av ämnet bör avslutas tidigt på läsåret för att ge tid för övning av de viktiga muntliga, litterära och kulturella momenten. Om den utförda skrivningen förklarades ogiltig, skulle ett nytt prov tidigast kunna utföras i slutet av höstterminen. Ett förestående skriftligt studentexamensprov utövar genom den betydelse det uppenbarligen tillmätas av eleverna själva en stor press på abiturienterna. En ny skrivning skulle förlänga en sådan press och samtidigt inverka störande på den förberedelse för prov i andra ämnen, som eleverna säkerligen i de flesta fall redan påbörjat. För privatister och fyllnadsprövande, vilka i detta sammanhang inte får glömmas bort, skulle vidare en omskrivning medföra allvarliga olägenheter, bl.a. i de flesta fall en försening av hela deras examen eller komplettering. Vidare skulle ett förnyat prov i engelska utan tvivel medföra, att ytterligare skrivningsträning i ämnet skulle företagas, varigenom minskad tid skulle stå till förfogande för övriga viktiga moment, som ingår i kursen. Utöver här angivna praktiska och pedagogiska synpunkter på en eventuell omskrivning av studentstilen i engelska vill överstyrelsen också erinra om följande principiella frågor i sammanhanget.

Då gällande examensbestämmelser fastställts av Kungl. Maj:st, torde överstyrelsen sakna befogenhet att föreskriva omskrivning. Tvekan måste också råda, om över huvud taget möjlighet föreligger att ålägga alla de elever omskrivning, säkerligen minst 17 500 av något mer än 18 000, som inte kan i förväg ha varit i kontakt med den svenska översättning, vars engelska originaltext i det väsentliga fanns i det kombinerade provet. Inte minst skulle de elever som skrivit uppsatsprovet - till antalet erfarenhetsmässigt minst lika många som de, vilka kan ha haft tillgång till det mot stilen svarande Hermodsprovet - komma att uppleva ett åläggande om en omskrivning som en orättvisa.

Med hänvisning till i denna skrivelse anförda omständigheter anser skolöverstyrelsen sålunda, att en omskrivning av studentstilen i engelska inte är motiverad eller lämplig.

Med anledning av det inträffade har överstyrelsen också ingående undersökt, hur för framtiden garantier skall kunna skapas för fullständig säkerhet. Den hittills tillämpade metoden för utarbetande av studentstilen har tidigare bedömts som fullt tillfredsställande även ur säkerhetssynpunkt. Sedan det emellertid nu har visat sig, att utöver det överraskande missödet med den uppgift som förelades eleverna i november, den engelska skrivning som skrevs i augusti i år byggde på en text av J.S. Beresford, som återfinnes i den tidigare nämnda textboken, är det uppenbart att det hittills praktiserade förfaringssättet för språkskrivningarnas utväljande icke längre kan tillämpas. Av de olika andra möjligheter som med hänsyn till sina konsekvenser i olika avseenden över huvud taget kan diskuteras, talar övervägande skäl för att texterna fortsättningsvis utväljes från ett så starkt begränsat område, att texten inte kan vara känd ens för en liten grupp av abiturienter. De med denna anordning förenade inte obetydliga pedagogiska olägenheterna är överstyrelsen beredd att på allt sätt söka motverka.

I ärendets handläggning har deltagit generaldirektörens ställföreträdare Orring, ledamöterna Bosson-Nordbö och Aspelin, föredragande, samt konsulenten Enander.

Vördsamt

Jonas Orring

Eskil Aspelin

/Birgitta Malmgren

Rätt avskrivet betygar
på tjänstens vägnar

